

ПО 10 Соціальна психологія

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітня програма	<i>Прикладна психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)/дистанційна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>бкред. ЄКТС / 180 годин лекції – 36 годин, семінарські – 36 годин, самостійна робота – 108 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>МКР, екзамен</i>
Розклад занять	<i>Лекції: 1 (перший, другий тиждень) Практичні заняття: 1 (перший, другий тиждень)</i>
Мова викладання	<i>https://schedule.kpi.ua/ Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>https://psy.kpi.ua/ievtushenko/ Євтушенко Ірина Володимирівна. доцентка кафедри психології та педагогіки; кандидатка психологічних наук, доцентка.</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/NzExMDE0NTU0OTYy?cjc=gnspsy3i</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Соціальна психологія є одним із ключових курсів теоретичної підготовки майбутніх психологів і входить до складу професійної підготовки. Її зміст охоплює узагальнені знання про психологічні особливості соціального буття людини, закономірності формування соціально-психологічної реальності, а також її структуру, механізми розвитку та функціонування. Соціально-психологічна реальність виникає на перетині соціального й індивідуального (психічного) рівнів у процесі взаємодії людини з суспільством. Соціальне середовище виступає важливим чинником повноцінного розвитку особистості, оскільки забезпечує її необхідними інформаційними, духовними, пізнавальними та культурними ресурсами; стимулює активність, регулює та контролює її прояви. Значна частина проблем, із якими стикається людина і які вимагають кваліфікованого втручання психолога, мають соціальну природу. Отже, психолог повинен

добре орієнтуватися в соціально-психологічних закономірностях взаємодії між людьми в системах таких рівнів: «індивід-індивід», «індивід-група» та «група-група».

Навчальна дисципліна складається з лекційних та семінарських занять, в яких міститься достатня кількість прикладних матеріалів, прикладів (результатів досліджень, аналізу випадків), надається велика кількість практичних порад, що дозволяє поглибити знання здобувачів вищої освіти з психології шляхом їх залучення у дослідження у сфері соціальної психології, оптимізувати практичну підготовку майбутніх психологів у процесі навчальних занять та самостійної роботи.

Предметом «Соціальної психології» є вивчення закономірностей і механізмів виникнення та розвитку реальності, що формується в процесі суб'єктивного сприйняття людиною об'єктивних соціальних відносин і спільнот..

Метою курсу «Соціальна психологія» є розвиток у здобувачів освіти соціально-психологічного мислення та здатності аналізувати складні ситуації взаємодії в системах «особистість-суспільство», «особистість-соціальна група», «особистість-особистість».

Завдання освітнього компоненту: формування розуміння специфіки соціальної психології як науки, її предмету, завдань, зв'язків із суміжними дисциплінами, методологічних проблем досліджень і історичних аспектів розвитку соціально-психологічних ідей; вивчення закономірностей соціально-психологічного спілкування та взаємодії, аналіз механізмів, способів і засобів ефективної комунікації; дослідження соціально-психологічної структури особистості, процесів соціалізації, особливостей формування особистості в колективах та її поведінки у соціально значущих обставинах; ознайомлення з основними теоріями розвитку груп, стилями лідерства та управління в групах і колективах, вивчення впливу соціально-психологічного клімату на ефективність роботи колективу; оволодіння методами вивчення великих і малих соціальних груп, діагностики міжособистісних відносин та рівня розвитку групи; ознайомлення із сучасними напрямками прикладної соціальної психології та перспективами розвитку фундаментальних досліджень у цій галузі.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми метою дисципліни є **формування** у здобувачів вищої освіти:

загальних компетентностей:

- здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 4);
- здатності бути критичним і самокритичним (ЗК 5);
- здатності приймати обґрунтовані рішення (ЗК 6);
- навичок міжособистісної взаємодії (ЗК 8);
- здатність працювати в команді (ЗК 9);
- здатності та готовності впроваджувати наукові основи та рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, засоби фізичного, психічного, психологічного і духовного розвитку особистості й самовдосконалення (ЗК 13);
- здатності до саморозвитку на основі рефлексії та саморегулювання (ЗК 14);
- здатність і готовність до безперервного й актуального навчання, опанування новими знаннями, методичними розробками, інноваційними проєктами, володіння новітніми технологіями в галузі психології (ЗК 15).

фахових компетентностей:

- здатності оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1);
- здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду, розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (ФК 2);

- здатності самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4);
- здатність використовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (ФК 5);
- здатності до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ФК 11);
- здатність застосовувати знання теорій лідерства та моделей побудови кар'єри в практичній реалізації свого лідерського потенціалу та професійній діяльності (ФК 13);
- здатності поліпшувати психолого-педагогічний процес і відповідне соціальне середовище (ФК 14).

Програмні результати навчання:

- презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців (ПРН 8);
- взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності (ПРН 13);
- демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним і демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності (ПРН 17);
- планувати та організовувати спільну інтелектуальну діяльність у ході вирішення прикладних завдань (ПРН 19);
- координувати організацію спільної діяльності, що, в кінцевому рахунку, дозволяє впливати на самоорганізацію і саморозвиток суб'єктів цієї діяльності (ПРН 22).

Комунікація з викладачем є невід'ємною частиною освітнього процесу як під час навчальних занять, так і в межах консультацій, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується classroom.google.com, електронна пошта, загальні групи в соц. мережах.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу вищої освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек. Навчальна дисципліна «Соціальна психологія» логічно пов'язана з такими дисциплінами, як «Вступ до спеціальності», «Загальна психологія з практикумом. Частина 1. Психічні процеси», «Загальна психологія з практикумом. Частина 2. Особистість у діяльності та спілкуванні», «Історія психології», «Психологія конфлікту», «Військова психологія» тощо. Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опановувати дисциплін професійної підготовки, таких як: Психологія особистості», «Вікова та педагогічна психологія», «Організаційна психологія», «Психологія сім'ї», «Теорія і практика психологічного тренінгу» та інших, а також допоможе при проходженні всіх видів практики.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Соціальна психологія як наука	8	2	2	4
Тема 2. Напрями розвитку соціальної психології	8	2	2	4
Тема 3. Особистість як предмет вивчення соціальної психології	8	2	2	4
Тема 4. «Я-концепція» та соціалізація особистості	8	2	2	4
Тема 5. Етнічна та гендерна соціалізація особистості	8	2	2	4
Тема 6. Економічна та політична соціалізація особистості	8	2	2	4
Тема 7. Загальна характеристика міжособистісного спілкування	8	2	2	4
Тема 8. Види, правила і техніки спілкування	8	2	2	4
Тема 9. Психологія міжособистісної взаємодії. Комунікативна сторона спілкування.	8	2	2	4
Тема 10. Перцептивна та інтерактивна сторони спілкування	8	2	2	4
Тема 11. Основні характеристики малої групи. Соціометрична та комунікативна структури малої групи	8	2	2	4
Тема 12. Характеристика групових явищ в малих групах	8	2	2	4
Тема 13. Соціальна психологія міжгрупових відносин	8	2	2	4
Тема 14. Процеси міжгрупової інтеграції та диференціації	8	2	2	4
Тема 15. Психологія великих груп	8	2	2	4
Тема 16. Психологія натовпу, чуток та паніки	8	2	2	4
Тема 17. Етнонаціональні та класові особливості існування людства	9	2	2	5
Тема 18. Національно-психологічні явища	9	2	2	5
Підготовка до МКР	4			4
Підготовка до екзамену	30			30
Всього годин	180	36	36	108

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Психологія міжгрупової взаємодії: історичний і територіальний виміри: монографія [Л. Г. Чорна, П. П. Горностай, В. М. Поліщук, В. І. Вус, Н. В. Дишлова, О. Л. Коробанова, О. Т. Плетка, А. А. Мельниченко] / за наук. ред. Л. Г. Чорної; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. :

- Кропивницький : ІМЕКС-ЛТД, 2024. 194 с. https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2024/02/Monograf_Chorna.pdf
2. Соціальна психологія (з основами соціально-психологічного тренінгу): Навч. посібник [електронне видання]: / Сурякова М.В., Панфілова Г.Б., Склянська О.В. Дніпро: Середняк Т. К. 2021. 150 с. http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4469/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87_%D0%BF%D0%BE%D1%81_%D0%A1%D0%9E%D0%A6_%D0%9F%D0%A1%D0%98%D0%A5%D0%9E%D0%9B_2021_%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%87%D0%B0%D1%82_%D0%B2%D0%B0%D1%801.pdf
 3. Соціальна психологія [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Сербова, О. Л. Туриніна, О. В. Москаленко, С. О. Хілько, В. О. Чумаков ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Електронні текстові дані (1 файл: 7,83 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 595 с. <https://ela.kpi.ua/items/c047fef0-8cdb-46fa-aa4c-c7b4e6a41250>
 4. Соціальна психологія: навчальний посібник/ В. М. Поліщук. - Суми: Університетська книга (Україна), 2021. 271 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/39247/1/Polishchuk%20V.M.%20_Soc.psyuologie_IL.pdf

4.2. Допоміжна література:

1. Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С. Б. Соціальна психологія: навчальний посібник. Київ: НАВС, 2020. <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cba014f0-b7ee-41ab-83ae-f1fac1e65f54/content>
2. Галушко, Л. Я., Євтушенко, І. В., Ткаченко, К. В., Сергата, І. О., & Бульченко, Д. В. Психодинамічний підхід до глибинного пізнання психіки з використанням психомалюнків. *Наукові записки. (2024) Серія: Психологія*, (1), 38–48. <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2024-1-5>
3. Групові ресурси подолання наслідків негативних соціальних явищ : практичний посібник / [Л. Г. Чорна, П. П. Горностай, В. І. Вус, О. Л. Коробанова, О. Т. Плетка] ; за наук. ред. Л. Г. Чорної ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : ІмеКС-ЛТД, 2021. 98 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/hr-res21.pdf>
4. Даценко О.А. Основи соціальної психології: навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2018. 143с. https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3009/1/%D0%94%D0%B0%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4.%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD..pdf
5. Євтушенко І.В. Проблема смислоутворення: теоретичний аналіз. Науковий простір. Київ : видавництво Ліра-К, 2023. С. 35-43
6. Кальницька Ю. Історія соціальної психології в Україні: друга половина XIX – початок XX століття : навчальний посібник (хрестоматія) / Юлія Кальницька ; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Кропивницький : ІмеКС-ЛТД, 2021. 264 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2022/02/kalnitska-pos21.pdf>
7. Кононець М.О. Психологія лідерства: навч. посібн. / Київ, КВІЦ, 2020. 252 с.
8. Менеджмент соціальних конфліктів: методичні рекомендації [О. В. Івачевська, Н. С. Малєєва, І. В. Петренко, О. Г. Цукур] / за наук. ред. І. В. Петренко; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 2020. 77 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/PetrenkoMetRec2020-maket.pdf>
9. Механізми громадянської і національної самоідентифікації: трансформації комунікативних практик : монографія / І. В. Жадан, А. О. Краснякова, С. І. Позняк, О.

- М. Скар ; за наук. ред. І. В. Жадан ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 192 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/zhadanmon2019maket.pdf>
10. Оптимізація групової взаємодії в малих групах : посібник / П. П. Горностай, Л. Г. Чорна, О. Л. Коробанова, О. Т. Плетка, Г. В. Циганенко ; за наук. ред. П. П. Горностая ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 126 с. https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Posibnyk_Group_2019_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B0.pdf
 11. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Osnovy-socpsych.pdf>
 12. Проблемна взаємодія в групах: феноменологія, чинники, профілактика : монографія [Л. Г. Чорна, П. П. Горностай, О. В. Яремчук, В. І. Вус, О. Л. Коробанова, О. Т. Плетка] / за наук. ред. Л. Г. Чорної; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : ІМЕКС-ЛТД, 2021. 112 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/pr-vz21.pdf>
 13. Психологічне забезпечення прогнозування соціальних процесів : монографія / О. Суший (наук. ред.) ; авт. кол.: Т. Данилова, В. Жовтянська, О. Кухарук, О. Малхазов, О. Суший ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2023. 171 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/sushiy2023kmono.pdf>
 14. Психологія колективних травм: монографія / Павло Горностай ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2023. 336 с. https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Gornostai_Collective_traumas.pdf
 15. Психологія міжгрупової взаємодії у вимірах війни і миру : навчальний посібник / [Л. Г. Чорна, П. П. Горностай, В. І. Вус, О. Л. Коробанова, О. Т. Плетка] ; за ред. Л. Г. Чорної ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2023. 118 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/psych-mizh-vz.pdf>
 16. Сім'я як носій громадської думки щодо розвитку освіти у поствоєнному суспільстві : практичний посібник / Г. Бевз, Д. Боброва, О. Дзюбенко, О. Ловка, І. Петренко, О. Чистяк / за ред. Г. Бевз, Л. Бобрової ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2024. 182 с. https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/red-pos.1.simya-yak-nosij.bevz.bobrova_compressed.pdf
 17. Соціальний конфлікт: інноваційні комунікативні технології врегулювання: практичний посібник [Г. М. Бевз, І. В. Петренко, А. І. Гусєв, В. І. Давидов, О. В. Івачевська, Н. С. Малєєва, О. Г. Цукур] / за наук. ред. Г. М. Бевз, І. В. Петренко; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 2020. 144 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/PetrenkoBevzPosibnik2020maket.pdf>
 18. Ткач Р. М., Сербова О. В., Сингаївська І. В. та ін. Юнганське консультування: кол. моногр. За ред. Ткач Р. М. Київ: Талком, 2021. 220 с.
 19. Ткач Р. Поранений і Цілитель : навч-метод. посібн., [передмова Ольги Сербової]. Київ: Талком, 2023. 156 с.
 20. Федько С.Л. Культуродоцільний підхід у психологічному консультуванні: генезис феномену. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України*. 2020. Вип. 5. С. 268-280. 36.

21. Яценко Т. С., Галушко Л. Я., Євтушенко І. В., Бульченко Д. В. Діалог у глибинному пізнанні психіки суб'єкта. *Технології розвитку інтелекту*. Т. 7, №2 (34) (2023).
https://psytir.org.ua/index.php/technology_intellect_develop/article/view/634/211
22. [Iryna Ievtushenko](#) , [Svitlana Avramchenko](#) , [Olena Nezhynska](#) , [Nataliia Ortikova](#) , [Svitlana Khilko](#) *Psychologist's Resilience to Stress Factors: Exploring Psychological Peculiarities*. Polish Psychological Bulletin 2023, vol. 54(3) 169–177 DOI: [10.24425/ppb.2023.148049](https://doi.org/10.24425/ppb.2023.148049)
Web of Science
23. Sighele S. *The Criminal Crowd and Other Writings on Mass Society*. University of Toronto Press, Political Science. 2018. 496 p.
24. Steg, L., Keizer, K., Buunk, A. P., & Rothengatter, T. (Eds.). *Applied Social Psychology*. 2017.
25. Vallacher, R. R. *Social Psychology: Exploring the Dynamics of Human Experience*. New York: Routledge. 2020.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1	Тема 1. Соціальна психологія як наука Історія становлення соціальної психології Предмет, об'єкт і структура соціальної психології та її зв'язок з іншими науками Методи соціальної психології Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: - Охарактеризуйте передумови виникнення соціальної психології. - Які важливі досягнення були притаманні різним історичним етапам становлення і розвитку соціально-психологічного знання? - Порівняйте між собою перші соціально-психологічні теорії, виділивши їхні сильні і слабкі сторони. - Коли і де соціальна психологія постала як окрема наука? Схарактеризуйте процес її виокремлення. - Що вивчає соціальна психологія? Дайте визначення предмета цієї науки. - Як відбувалися становлення і розвиток соціальної психології в Україні? - Назвіть основні методи дослідження соціальної психології та проаналізуйте їх з погляду їхніх дослідницьких можливостей та обмежень II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
2	Тема 2. Напрями розвитку соціальної психології Напрями розвитку соціальної психології: психоаналіз; біхевіоризм; когнітивізм; гуманістична психологія; інтеракціонізм Теорія екологічних систем Бронфенбреннера Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: - Охарактеризуйте структуру соціальної психології як психологічної науки. - Назвіть напрямки розвитку соціальної психології та охарактеризуйте їх роль у розвитку соціально-психологічного знання. - Як Ви розумієте взаємозв'язок між мікросистемою, мезосистемою, екзосистемою і макросистемою в соціально-екологічній теорії У. Бронфенбреннера? II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
3	Тема 3. Особистість як предмет вивчення соціальної психології Особистість як предмет вивчення Соціальна установка особистості Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: - Чому дослідження особистості повинно здійснюватися нерозривно від суспільства, в якому вона існує? - Надайте характеристику поняття «установка», - Назвіть функції установок II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
4	Тема 4. «Я-концепція» та соціалізація особистості «Я-концепція» як соціально-психологічний феномен Соціалізація особистості:

	теорії, умови, механізми, стадії Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Розкрийте поняття «Я-концепція» особистості та назвіть її структурні компоненти. 2. Яку роль відіграє самооцінка в процесі розвитку самосвідомості особистості? 3. Розкрийте сутність поняття «соціалізація» та визначте її основні етапи. II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
5	Тема 5. Етнічна та гендерна соціалізація особистості Етнічна соціалізація Гендерна соціалізація Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте соціетальну психіку як своєрідну психокультуру соціуму. 2. Розкрийте специфіку процесу інкультурації. 3. Визначте умови привласнення національно-культурних цінностей особистістю. 4. Як співвідносяться поняття «соціалізація», «соціалізація статі» та «гендерна соціалізація»? 5. Розкрийте поняття гендерної ролі. 6. Як співвідносяться поняття «дискримінація», «гендерна нерівність», «гендерна дискримінація»? II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
6	Тема 6. . Економічна та політична соціалізація особистості Економічна соціалізація Політична соціалізація Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Розкрийте зміст поняття «економічна культура». 2. Схарактеризуйте ціннісні орієнтації як один з основних змістових елементів економічної соціалізації. 3. Розкрийте зміст поняття «економічна спрямованість особистості». 4. Розкрийте поняття і сутність процесу політичної соціалізації. 5. На якому етапі соціалізації і завдяки чому відбувається ідентифікація особистості з певною політичною спільнотою (державою, нацією)? 6. Визначте роль політичної культури в житті суспільства. II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
7	Тема 7. Загальна характеристика міжособистісного спілкування Загальна характеристика спілкування Спільнота, мова, мовлення Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Порівняйте змістовне навантаження понять «спілкування» і «комунікація». 2. Поясніть, що таке рівні спілкування. 3. Назвіть і проаналізуйте функції спілкування. 4. Проаналізуйте співвідношення понять «спільнота», «спільність» і «спілкування». 5. Розкрийте змістовне навантаження понять «мова» і «мовлення». II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
8	Тема 8. Види, правила і техніки спілкування Види спілкування Правила і техніки спілкування Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки:

	1. Назвіть і проаналізуйте різновиди мовлення. 2. Який зміст ви вкладаєте у поняття «вербальне» і «невербальне» спілкування. 3. Охарактеризуйте різновиди вербального міжособистісного спілкування. 4. Дайте характеристику засобів невербального спілкування. 5. Розкрийте особливості техніки спілкування, заснованого на розуміння II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
9	Тема 9. Психологія міжособистісної взаємодії. Комунікативна сторона спілкування. Міжособистісна взаємодія у сумісній діяльності Комунікативна сторона спілкування (обмін інформацією, зворотній зв'язок, бар'єри, вплив) Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Дайте визначення поняттю «взаємодія». 2. Яку роль виконує механізм зворотного зв'язку? 3. У чому полягає суть комунікативних бар'єрів? II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
10	Тема 10. Перцептивна та інтерактивна сторони спілкування Перцептивна сторона спілкування (механізми соціальної перцепції, формування першого враження, стереотипи). Інтерактивна сторона спілкування (стратегії взаємодії, структура взаємодії, структура конфліктної взаємодії) Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте перцептивну сторону спілкування. 2. Охарактеризуйте інтерактивну сторону спілкування. 3. Що таке «соціальний стереотип»? 4. Дайте визначення конфлікту. 5. До яких наслідків призводить конфлікт? 6. Опишіть структуру й функції конфлікту II. Огляд основної та додаткової літератури по темі:
11	Тема 11. Основні характеристики малої групи. Соціометрична та комунікативна структури малої групи. Мала група та її основні характеристики. Соціометрична структура малої групи Комунікативна структура малої групи Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Назвіть основні параметри аналізу малої групи. 2. Охарактеризуйте соціометричну структуру малої групи 3. Охарактеризуйте комунікативну структуру малої групи II. Огляд основної та додаткової літератури по темі:
12	Тема 12. Характеристика групових явищ в малих групах Характеристика групових явищ (лідерство та керівництво, груповий тиск, міжособистісне спілкування, згуртування). Міжособистісні відносини в малій групі. Міжособистісні конфлікти в групі Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. У чому полягає феномен лідерства? 2. Які чинники впливають на рівень конформності людини? 3. У чому полягає процес групового тиску? 4. У чому сенс сумісності та спрацьованості у групі?

	5. Назвіть види, ознаки та наслідки внутрішньогрупового конфлікту 6. Чому високостатусні члени групи можуть провокувати конфлікти? 7. У чому полягає небезпека конфліктів між неформальним лідером і керівником групи. II. Огляд основної та додаткової літератури по темі:
13	Тема 13. Соціальна психологія міжгрупових відносин Характеристика міжгрупових відносин у соціальній психології. Соціальна ідентичність і порівняння Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте основні напрямки дослідження міжгрупових відносин. 2. Який взаємозв'язок існує між макро-, мезо- та макрорівнями міжгрупових відносин у суспільстві? 3. В чому полягає специфіка міжгрупового сприймання? 4. Що таке «соціальна стратифікація»? 5. Чи може існувати суспільство без соціальної стратифікації? Чому? 6. Охарактеризуйте стратегії взаємодії між групами на рівні соціальної стратифікації II. Огляд основної та додаткової літератури по темі:
14	Тема 14. Процеси міжгрупової інтеграції та диференціації Процеси міжгрупової інтеграції та диференціації Міжгрупова ворожість Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Наведіть приклади внутрішньогрупового фаворитизму та міжгрупової дискримінації у відносинах між групами. 2. Охарактеризуйте основні положення теорії соціальної ідентичності. 3. В чому полягає соціальний зміст тенденції інтеграції та диференціації при взаємодії групи з іншими суб'єктами? 4. Поясніть зв'язок між агресивною поведінкою особистості та міжгруповою ворожістю. Проілюструйте прикладом. 5. Охарактеризуйте явище міжгрупової ворожості з точки зору теорії реального конфлікту, відносної депривації, соціальної ідентичності та самокатегоризації II. Огляд основної та додаткової літератури по темі:
15	Тема 15. Психологія великих груп Типологія, структура, загальні ознаки і рівні розвитку великих соціальних груп Психологічні явища у великих соціальних групах Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте групову мотивацію та її складові. 2. Назвіть види колективних рухів і охарактеризуйте їх особливості. 3. Назвіть і охарактеризуйте найбільш поширені типології великих соціальних груп. II. Огляд основної та додаткової літератури по темі:
16	Тема 16. Психологія натовпу, чуток та паніки Психологія натовпу. Психологія чуток та паніки Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте особливості поведінки індивіда у натовпі. 2. Поясніть як і за рахунок чого змінюється поведінка людини у натовпі. 3. Поясніть особливості протидії поширення чуток.

	4. Назвіть і охарактеризуйте найважливіші умови виникнення паніки. II. Огляд основної та додаткової літератури по темі:
17	Тема 17. Етнонаціональні та класові особливості існування людства Психологія класу. Соціальна психологія етносів Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Які соціально-психологічних ознаки класів існують? 2. Здійсніть аналіз елементів структури етнічної групи. 3. Який зміст поняття «етнічні архетипи»? 4. Дайте характеристику структурним компонентам психології націй. II. Огляд основної та додаткової літератури по темі
18	Тема 18. Національно-психологічні явища Національно-психологічні явища. Етнонаціональні особливості українського народу Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Розкрийте зміст поняття «національно-психологічні явища». 2. Які фактори впливають на розвиток національно-психологічних явищ? 3. Дайте характеристику структурним компонентам національного менталітету. 4. Які соціально-психологічні якості українців виділяються вченими? 5. Розкрийте складові українського національного характеру II. Огляд основної та додаткової літератури по темі

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять: система семінарських (практичних) дає можливість вирішення таких основних завдань:

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- володіння здобувачами вищої освіти методами соціальної психології;
- ознайомлення і практичне оволодіння навиками застосування та інтерпретації результатів;
- виховання у здобувачів логічного мислення і творчого підходу до вивчення психічних явищ;
- формування психологічної готовності до діяльності в екстремальних умовах на основі моделювання впливу стрес-факторів;
- здатність самостійно обирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій для психологічного дослідження;
- здатність аналізувати й оцінювати достовірність одержаних результатів психологічних досліджень, формулювати на їх основі аргументовані висновки та рекомендації;
- здатність презентувати результати власних досліджень усно і письмово, за допомогою мультимедійних засобів;
- здатність бути критичним і самокритичним.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	Тема 1. Соціальна психологія як наука. Методи соціальної психології. Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про методи соціальної психології. Питання для обговорення: 1. Історія становлення соціальної психології 2. Предмет, об'єкт і структура соціальної психології та її зв'язок з іншими науками 3. Становлення і розвиток соціальної психології в Україні 4. Основні методи дослідження в соціальній психології. 5. Метод спостереження • Метод фокус-груп. • Метод аналізу документів • Контент-аналіз • Метод опитування • Метод соціометрії • Метод групової оцінки особистості • Тести • Експеримент 6. Етапи соціально-психологічного дослідження. 7. Основні вимоги до методів дослідження: точність, валідність та надійність. Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Охарактеризуйте передумови виникнення соціальної психології. 2. Які важливі досягнення були притаманні різним історичним етапам становлення і розвитку соціально-психологічного знання? 3. Порівняйте між собою перші соціально-психологічні теорії, виділивши їхні сильні і слабкі сторони. 4. Коли і де соціальна психологія постала як окрема наука? Схарактеризуйте процес її виокремлення. 5. Як відбувалися становлення і розвиток соціальної психології в Україні? 6. Назвіть основні і охарактеризуйте методи соціальної психології. 7. Які основні переваги та недоліки методу спостереження? 8. Охарактеризуйте метод фокус-груп.
2	Тема 2. Напрями розвитку соціальної психології Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про напрями розвитку соціальної психології. Питання для обговорення: 1. Напрями розвитку соціальної психології • психоаналіз; • біхевіоризм; • когнітивізм; • гуманістична психологія; • інтеракціонізм 2. Теорія екологічних систем Бронфенбреннера Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Назвіть напрями розвитку соціальної психології та охарактеризуйте їх роль у розвитку соціально-психологічного знання. 2. Як Ви розумієте взаємозв'язок між мікросистемою, мезосистемою, екзосистемою і макросистемою в соціально-екологічній теорії У. Бронфенбреннера?

3	Тема 3. Особистість як предмет вивчення соціальної психології Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про особистість як предмет вивчення соціальної психології Питання для обговорення: 1. Особистість як предмет вивчення 2. Соціальна установка особистості Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Чому дослідження особистості повинно здійснюватися нерозривно від суспільства, в якому вона існує? 2. Надайте характеристику поняття «установка» 3. Назвіть функції установок
4	Тема 4. «Я-концепція» та соціалізація особистості Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про «Я-концепцію» та соціалізацію особистості Питання для обговорення: 1. «Я-концепція» як соціально-психологічний феномен 2. Соціалізація особистості: теорії, умови, механізми, стадії Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Розкрийте поняття «Я-концепція» особистості та назвіть її структурні компоненти. 2. Яку роль відіграє самооцінка в процесі розвитку самосвідомості особистості? 3. Розкрийте сутність поняття «соціалізація» та визначте її основні етапи.
5	Тема 5. Етнічна та гендерна соціалізація особистості Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про етнічну та гендерну соціалізацію особистості Питання для обговорення: 1. Етнічна соціалізація 2. Гендерна соціалізація Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Охарактеризуйте соціетальну психіку як своєрідну психокультуру соціуму. 2. Розкрийте специфіку процесу інкультурації. 3. Визначте умови привласнення національно-культурних цінностей особистістю. 4. Як співвідносяться поняття «соціалізація», «соціалізація статі» та «гендерна соціалізація»? 5. Розкрийте поняття гендерної ролі. 6. Як співвідносяться поняття «дискримінація», «гендерна нерівність», «гендерна дискримінація»?
6	Тема 6. Економічна та політична соціалізація особистості Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про економічну та політичну соціалізацію особистості Питання для обговорення: 1. Економічна соціалізація 2. Політична соціалізація Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Розкрийте зміст поняття «економічна культура». 2. Схарактеризуйте ціннісні орієнтації як один з основних змістових елементів економічної соціалізації. 3. Розкрийте зміст поняття «економічна спрямованість особистості». 4. Розкрийте поняття і сутність процесу політичної соціалізації. 5. На якому етапі соціалізації і завдяки чому відбувається ідентифікація особистості

	з певною політичною спільнотою (державою, нацією)? 6. Визначте роль політичної культури в житті суспільства.
7	Тема 7. Загальна характеристика міжособистісного спілкування Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про загальну характеристику міжособистісного спілкування Питання для обговорення: 1. Загальна характеристика спілкування 2. Спільнота, мова, мовлення Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Порівняйте змістове навантаження понять «спілкування» і «комунікація». 2. Поясніть, що таке рівні спілкування. 3. Назвіть і проаналізуйте функції спілкування. 4. Проаналізуйте співвідношення понять «спільнота», «спільність» і «спілкування». 5. Розкрийте змістове навантаження понять «мова» і «мовлення».
8	Тема 8. Види, правила і техніки спілкування Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про види, правила і техніки спілкування Питання для обговорення: 1. Види спілкування 2. Правила і техніки спілкування Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Назвіть і проаналізуйте різновиди мовлення. 2. Який зміст ви вкладаєте у поняття «вербальне» і «невербальне» спілкування. 3. Охарактеризуйте різновиди вербального міжособистісного спілкування. 4. Дайте характеристику засобів невербального спілкування. 5. Розкрийте особливості техніки спілкування, заснованого на розумінні
9	Тема 9. Психологія міжособистісної взаємодії. Комунікативна сторона спілкування. Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про міжособистісну взаємодію у сумісній діяльності та комунікативну сторону спілкування Питання для обговорення: 1. Міжособистісна взаємодія у сумісній діяльності 2. Комунікативна сторона спілкування (обмін інформацією, зворотній зв'язок, бар'єри, вплив) Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Дайте визначення поняттю «взаємодія». 2. Яку роль виконує механізм зворотного зв'язку? 3. У чому полягає суть комунікативних бар'єрів?
10	Тема 10. Перцептивна та інтерактивна сторони спілкування Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про міжособистісну взаємодію у сумісній діяльності та перцептивну та інтерактивну сторони спілкування Питання для обговорення: 1. Перцептивна сторона спілкування (механізми соціальної перцепції, формування першого враження, стереотипи) 2. Інтерактивна сторона спілкування (стратегії взаємодії, структура взаємодії, структура конфліктної взаємодії) Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Охарактеризуйте перцептивну сторону спілкування. 2. Охарактеризуйте інтерактивну сторону спілкування. 3. Що таке «соціальний стереотип»? 4. Дайте визначення конфлікту. До яких наслідків призводить конфлікт?

	5. Опишіть структуру й функції конфлікту
11	Тема 11. Основні характеристики малої групи. Соціометрична та комунікативна структури малої групи. Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про основні характеристики малої групи, а також про її соціометричну та комунікативну структури Питання для обговорення: 1. Мала група та її основні характеристики 2. Соціометрична структура малої групи 3. Комунікативна структура малої групи Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Назвіть основні параметри аналізу малої групи. 2. Охарактеризуйте соціометричну структуру малої групи 3. Охарактеризуйте комунікативну структуру малої групи
12	Тема 12. Характеристика групових явищ в малих групах Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про основні характеристики групових явищ в малих групах Питання для обговорення: 1. Характеристика групових явищ (лідерство та керівництво, груповий тиск, міжособистісне спілкування, згуртування) 2. Міжособистісні відносини в малій групі 3. Міжособистісні конфлікти в групі Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. У чому полягає феномен лідерства? 2. Які чинники впливають на рівень конформності людини? 3. У чому полягає процес групового тиску? 4. У чому сенс сумісності та спрацьованості у групі? 5. Назвіть види, ознаки та наслідки внутрішньогрупового конфлікту 6. Чому високостатусні члени групи можуть провокувати конфлікти? 7. У чому полягає небезпека конфліктів між неформальним лідером і керівником групи?
13	Тема 13. Соціальна психологія міжгрупових відносин Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про соціальну психологію міжгрупових відносин Питання для обговорення: 1. Характеристика міжгрупових відносин у соціальній психології 2. Соціальна ідентичність і порівняння Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Охарактеризуйте основні напрямки дослідження міжгрупових відносин. 2. Який взаємозв'язок існує між макро-, мезо- та макрорівнями міжгрупових відносин у суспільстві? 3. В чому полягає специфіка міжгрупового сприймання? 4. Що таке «соціальна стратифікація»? Чи може існувати суспільство без соціальної стратифікації? Чому? 5. Охарактеризуйте стратегії взаємодії між групами на рівні соціальної стратифікації
14	Тема 14. Процеси міжгрупової інтеграції та диференціації Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про процеси міжгрупової інтеграції та диференціації Питання для обговорення: 1. Процеси міжгрупової інтеграції та диференціації

	2. Міжгрупова ворожість Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Наведіть приклади внутрішньогрупового фаворитизму та міжгрупової дискримінації у відносинах між групами. 2. Охарактеризуйте основні положення теорії соціальної ідентичності. 3. В чому полягає соціальний зміст тенденції інтеграції та диференціації при взаємодії групи з іншими суб'єктами? 4. Поясніть зв'язок між агресивною поведінкою особистості та міжгруповою ворожістю. Проілюструйте прикладом. 5. Охарактеризуйте явище міжгрупової ворожості з точки зору теорії реального конфлікту, відносної депривації, соціальної ідентичності та самокатегоризації.
15	Тема 15. Психологія великих груп Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про психологію великих груп Питання для обговорення: 1. Типологія, структура, загальні ознаки і рівні розвитку великих соціальних груп 2. Психологічні явища у великих соціальних групах Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Охарактеризуйте групову мотивацію та її складові. 2. Назвіть види колективних рухів і охарактеризуйте їх особливості. 3. Назвіть і охарактеризуйте найбільш поширені типології великих соціальних груп.
16	Тема 16. Психологія натовпу, чуток та паніки Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про психологію натовпу, чуток та паніки Питання для обговорення: 1. Психологія натовпу 2. Психологія чуток та паніки Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Охарактеризуйте особливості поведінки індивіда у натовпі. 2. Поясніть як і за рахунок чого змінюється поведінка людини у натовпі. 3. Поясніть особливості протидії поширення чуток. 4. Назвіть і охарактеризуйте найважливіші умови виникнення паніки.
17	Тема 17. Етнонаціональні та класові особливості існування людства Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про етнонаціональні та класові особливості існування людства Питання для обговорення: 1. Психологія класу 2. Соціальна психологія етносів Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Які соціально-психологічні ознаки класів існують? 2. Здійсніть аналіз елементів структури етнічної групи. 3. Який зміст поняття «етнічні архетипи»? 4. Дайте характеристику структурним компонентам психології націй.
18	Тема 18. Національно-психологічні явища Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про національно-психологічні явища Питання для обговорення: 1. Національно-психологічні явища 2. Етнонаціональні особливості українського народу Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Розкрийте зміст поняття «національно-психологічні явища».

2. Які фактори впливають на розвиток національно-психологічних явищ?
3. Дайте характеристику структурним компонентам національного менталітету.
4. Які соціально-психологічні якості українців виділяються вченими?
5. Розкрийте складові українського національного характеру. |
|--|

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Соціальна психологія» включає:

- поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- проведення досліджень за методиками з якими знайомилися на практичних заняттях.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- робота з довідковою літературою.

Види самостійної роботи здобувача освіти :

- підготовка до аудиторних занять – 74 год;
- підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;
- підготовку до екзамену – 30 год.

Загалом – 108 год.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача вищої освіти формують: робота на семінарах та вчасна здача відповідей на тестові завдання модульної контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам вищої освіти важливо відвідувати лекції, оскільки на них висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал в обсязі, достатньому для опанування дисципліни, що дасть змогу краще підготуватись до семінарських занять і в цілому опанувати дану дисципліну. Відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно. Активна участь здобувача вищої освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. Пропуск семінарського заняття не дає можливість отримати бали у семестровий рейтинг. Разом з тим, здобувач вищої освіти, який пропустив семінарські заняття з поважної причини, і має необхідний документ, який підтверджує відсутність (наприклад довідку від лікаря), може здати підготовлену доповідь викладачу під час консультацій або під час перерви у навчальному занятті і отримати не більше половини максимального вагомому балу, який передбачений за участь в семінарі. Графік консультацій, доступний на сайті кафедри психології та педагогіки, але викладач сам призначає здобувачам вищої освіти час консультації в індивідуальному порядку.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), доступною з особистого кабінету здобувача вищої освіти в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології та педагогіки.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, пов'язаних з навчанням. Бажано, щоб на семінарському

занятті здобувач вищої освіти використовував підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем навчальної дисципліни «Соціальна психологія». Тематика лекцій наведена у робочій програмі дисципліни.

На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти поглиблюють і розширюють знання з предмету. Тематика семінарських занять наведена у робочій програмі дисципліни.

При викладанні курсу «Соціальна психологія» передбачено поєднання таких **форм і методів навчання**, як лекції-дискусії, лекції-аналіз конкретної ситуації; пояснювально-ілюстративні методи. Семінарські/практичні заняття присвячуються розгляду теоретичних завдань, виконання проектних задач, розгляду конкретних ситуацій, презентації доповідей. Програмою курсу передбачено форми роботи: виступ за темою індивідуального завдання у формі презентації; виступ-інформування за темами семінарських занять; семінар з індивідуальною та груповою роботою. На семінарських заняттях застосовуються **методи і форми роботи**: робота в групах, круглий стіл; групові дискусії при вивченні проблемних питань (розгляд кейсів, обговорення).

Готуючись до семінарських занять, здобувач вищої освіти має чітко усвідомлювати зміст запитань, дати розгорнуту відповідь на них. Під час семінарських занять викладач резюмує сильні і слабкі місця у доповідях здобувачів вищої освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання здобувачів вищої освіти з теми семінарського заняття.

Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти: опрацювання лекційного матеріалу та робота з додатковою літературою. Підготовка до семінарських занять: самостійне опрацювання додаткової літератури до тем лекційного курсу; самостійне опрацювання питань для підготовки до занять (самоконтроль засвоєння змісту лекційного курсу; пошук додаткових джерел інформації по темі практичного заняття (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) в бібліотеках та в електронному вигляді (в мережі INTERNET).

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти для планування самостійної роботи.

Форми поточного контролю: усне опитування, експресконтроль на практичних заняттях, виступ здобувача вищої освіти із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні питань на семінарських заняттях, участь у вирішенні практичних завдань. Відповіді здобувача освіти повинні свідчити про його самостійність (демонструвати ознаки самостійності виконання здобувачем роботи), відсутність ознак повторюваності та плагіату, тобто відповідати вимогам доброчесності.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, , залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента

освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПП ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПП ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПП ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, виконання завдань](#)

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних навчальних планів згідно графіка навчального процесу.

Семестровий контроль: [екзамен](#).

PCO з дисципліни «Соціальна психологія», семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розроблено за типом PCO-2 і складається з двох складових:

- стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;
 - 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
 - 2) складання модульної контрольної роботи;
- екзаменаційної

8. Оцінювання та контрольні заходи

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти проводиться на основі рейтингової системи відповідно ПОЛОЖЕННЯ про систему оцінювання результатів навчання в КПП ім. Ігоря Сікорського

https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_RSO_2022.pdf

За встановленими в PCO критеріями та результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПП ім. Ігоря Сікорського. <https://osvita.kpi.ua/node/32>

Викладач оцінює роботу здобувача вищої освіти на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на **семінарських** заняттях виставляється викладачем під час **першого і другого календарного контролю** – на сьомому і тринадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг здобувача вищої освіти станом на 7-й тиждень і 13-й тиждень навчання повідомляється здобувачу вищої освіти на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

Модульна контрольна робота (МКР) складається з 28 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводиться за допомогою гугл-тестів на

останній (передостанній) лекції. Доступ до МКР надається здобувачам вищої освіти лише під час лекції. Перескладати МКР не можна.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання з дисципліни **«Соціальна психологія»** представлені у **Додатку 1**.

Здобувач вищої освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувач освіти з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти

Вивчення курсу **«Соціальна психологія»** передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами.

Головною метою лекцій є мотивація і організація роботи здобувачів вищої освіти з навчальним матеріалом у міжсесійний період. Лекції проводяться із використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії).

Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, ознайомитись зі змістом матеріалу підручника. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач вищої освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач вищої освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача вищої освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відеоконференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри психології та педагогіки, к. психол.н., доцентом Кононець Марією Олександрівною, доцентом кафедри психології та педагогіки, к. психол.н., доцентом Євтушенко Іриною Володимирівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 14 від 14.05. 2025 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025 р.)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

РСО з дисципліни «Соціальна психологія», семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розроблено за типом РСО-2 і складається з двох складових:

- стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;
 - 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
 - 2) складання модульної контрольної роботи;
- екзаменаційної – призначена для оцінювання окремих запитань (завдань) на екзамені.
 - 3) складання екзамену (усно).

Контрольні заходи і вагові бали

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1	Відповіді на семінарських заняттях (доповідь)	40	5	8	40
2	Активна участь у обговоренні теми семінару	36	2	18	36
3	Практична частина: робота з тестами та оформлення протоколів дослідження	10	1	10	10
4	Модульна контрольна робота	14	(28*0,5)	1	14
	Всього				100

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру підраховується через коефіцієнт 0,5 балів.

$$RC = 40 + 10 + 36 + 14 = 100 \times 0,5 = 50 \text{ балів}$$

Ваговий бал за підготовлену доповідь **5 балів**. Максимальна кількість балів за доповіді на семінарах дорівнює 5 балів $\times$ 8 видів доповіді = 40 балів.

Ваговий бал за активну участь у обговоренні теми семінару, дорівнює 1 бал. Максимальна кількість балів за активну участь у семінарі дорівнює 10 балів.

Ваговий бал за виконання практичних завдань (проведення тестування, оформлення протоколів дослідження, розв'язання психологічних задач) дорівнює 2 бали. Максимальна кількість балів за практичні завдання дорівнює 2 бали $\times$ 18 тем семінару = 36 балів.

Робота на семінарських заняттях (доповідь)

Повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації). Здобувач вищої освіти надає повну і аргументовану відповідь, демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, висловлює власну позицію з відповідним обґрунтуванням з дискусійних питань, ефективно використовує	5
---	---

візуальні засоби (мультимедійні презентації, відеоматеріали тощо)	
Достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації). Здобувач вищої освіти надає повну аргументовану відповідь з несуттєвими неточностями, висловлюючи власну позицію допускає незначні порушення логіки, на достатньому рівні використовує візуальні засоби до теми семінару	4
Неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації). Здобувач вищої освіти надає неповні відповіді, допускає неточності, висловлюючи власну позицію проявляє складність в її обґрунтуванні	3
Відповідь не відповідає вимогам «задовільно», (менше 60% потрібної інформації) або відсутність відповіді; ухиляння від участі у семінарському занятті	0-2 (< 60%)

Активна участь у обговоренні теми семінару

Здобувач вищої освіти бере активну участь в обговоренні теми семінару: висловлює аргументовані думки, ставить запитання, аналізує матеріал, дискутує з одногрупниками, демонструє розуміння теми	2
Здобувач вищої освіти бере активну участь в обговоренні теми семінару: висловлює аргументовані думки, недостатньо аналізує матеріал та дискутує з одногрупниками	1
Здобувач вищої освіти не приймає участі в обговоренні теми семінару або його висловлювання є поверхневими, неточними, не містять аналізу чи аргументації	0

Практична частина: робота з тестами та оформлення протоколів дослідження; розв'язання психологічних задач до теми семінару

Техніка виконання дослідження та інтерпретація відповідає всім процедурним нормативам, протокол індивідуально-психологічного дослідження відповідає встановленим вимогам його оформлення, результати тестування подано в аргументованих висновках; аргументована відповідь у розв'язанні психологічних задач	1
Результати тестування подано з чисельними значними помилками, відсутність аргументованих висновків	0

2. Складання модульної контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 14 балів (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання МКР дорівнює 0,5 балів $\times 28=14$)):

Тестове завдання виконано правильно (кожне з 28)	0,5
Тестове завдання виконано неправильно (кожне з 28)	0

вірно виконано всі тестові завдання	28
вірно виконано більше 60% тестових завдань	17-27
вірно виконано менш 60% тестових завдань	0

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 86 + 14 = 100 \times 0,5 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від **R**, а саме:

$$RE = 50 \text{ балів}$$

Таким чином рейтингова шкала навчальної дисципліни складає **R = RC + RE = 100 балів**.

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (**RC**) не менше 60% від **RC**.

3. Складання екзамену: екзамен проводиться в усній формі.

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань за тематичними розділами курсу. Ваговий бал кожного питання – 25.

Критерії екзаменаційного оцінювання:

Здобувач вищої освіти вільно оперує теоретичним матеріалом, наводить аргументовані приклади, аналізує, порівнює, робить логічні висновки, висловлює власну позицію на проблемне питання, якщо таке порушується. Відповідь повна, логічна, без значних помилок. Демонструє здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	22-25
Здобувач вищої освіти володіє основною інформацією, знає базові теоретичні положення, але демонструє недостатню глибину аналізу. Можливі незначні помилки та неточності у відповідях. Часткове володіння навичками застосування знань на практиці	19-21
Відповідь на питання достатньо поверхова та непослідовна; здобувач вищої освіти знає окремі терміни та поняття, але не може правильно їх пояснити або застосувати; наявні суттєві помилки у відповіді	15 –18
Відповідь фрагментарна, містить значну кількість помилок. Відсутнє розуміння основних теоретичних понять, немає зв'язного викладу матеріалу.	0–14 (< 60%)

Після оцінювання відповідей здобувача на екзамені (викладач підсумовує стартові бали та бали за екзамен, зводить до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за університетською шкалою

Для отримання відповідних оцінок (ECTS та традиційних) рейтингова оцінка (**RD**) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Охарактеризуйте передумови виникнення соціальної психології.
2. Які важливі досягнення були притаманні різним історичним етапам становлення і розвитку соціально-психологічного знання?
3. Порівняйте між собою перші соціально-психологічні теорії, виділивши їхні сильні і слабкі сторони.
4. Коли і де соціальна психологія постала як окрема наука? Схарактеризуйте процес її виокремлення.
5. Як відбувалися становлення і розвиток соціальної психології в Україні?
6. Назвіть основні і охарактеризуйте методи соціальної психології.
7. Які основні переваги та недоліки методу спостереження?
8. Охарактеризуйте метод фокус-груп.
9. Назвіть напрямки розвитку соціальної психології та охарактеризуйте їх роль у розвитку соціально-психологічного знання.
10. Як Ви розумієте взаємозв'язок між мікросистемою, мезосистемою, екзосистемою і макросистемою в соціально-екологічній теорії У. Бронфенбреннера?
11. Чому дослідження особистості повинно здійснюватися нерозривно від суспільства, в якому вона існує?
12. Надайте характеристику поняття «установка»
13. Назвіть функції установок.
14. Розкрийте поняття «Я-концепція» особистості та назвіть її структурні компоненти.
15. Яку роль відіграє самооцінка в процесі розвитку самосвідомості особистості?
16. Розкрийте сутність поняття «соціалізація» та визначте її основні етапи.
17. Охарактеризуйте соціетальну психіку як своєрідну психокультуру соціуму.
18. Розкрийте специфіку процесу інкультурації.
19. Визначте умови привласнення національно-культурних цінностей особистістю.
20. Як співвідносяться поняття «соціалізація», «соціалізація статі» та «гендерна соціалізація»?
21. Розкрийте поняття гендерної ролі.
22. Як співвідносяться поняття «дискримінація», «гендерна нерівність», «гендерна дискримінація»?
23. Розкрийте зміст поняття «економічна культура».
24. Схарактеризуйте ціннісні орієнтації як один з основних змістових елементів економічної соціалізації.
25. Розкрийте зміст поняття «економічна спрямованість особистості».
26. Розкрийте поняття і сутність процесу політичної соціалізації.
27. На якому етапі соціалізації і завдяки чому відбувається ідентифікація особистості з певною політичною спільнотою (державою, нацією)?
28. Визначте роль політичної культури в житті суспільства.
29. Порівняйте змістовне навантаження понять «спілкування» і «комунікація».
30. Поясніть, що таке рівні спілкування.
31. Назвіть і проаналізуйте функції спілкування.
32. Проаналізуйте співвідношення понять «спільнота», «спільність» і «спілкування».
33. Розкрийте змістовне навантаження понять «мова» і «мовлення».
34. Назвіть і проаналізуйте різновиди мовлення.
35. Який зміст ви вкладаєте у поняття «вербальне» і «невербальне» спілкування.
36. Охарактеризуйте різновиди вербального міжособистісного спілкування.
37. Дайте характеристику засобів невербального спілкування.
38. Розкрийте особливості техніки спілкування, заснованого на розумінні.

39. Дайте визначення поняттю «взаємодія».
40. Яку роль виконує механізм зворотного зв'язку?
41. У чому полягає суть комунікативних бар'єрів?
42. Охарактеризуйте перцептивну сторону спілкування.
43. Охарактеризуйте інтерактивну сторону спілкування.
44. Що таке «соціальний стереотип»?
45. Дайте визначення конфлікту. До яких наслідків призводить конфлікт?
46. Опишіть структуру й функції конфлікту.
47. Назвіть основні параметри аналізу малої групи.
48. Охарактеризуйте соціометричну структуру малої групи
49. Охарактеризуйте комунікативну структуру малої групи
50. У чому полягає феномен лідерства?
51. Які чинники впливають на рівень конформності людини?
52. У чому полягає процес групового тиску?
53. У чому сенс сумісності та спрацьованості у групі?
54. Назвіть види, ознаки та наслідки внутрішньогрупового конфлікту
55. Чому високостатусні члени групи можуть провокувати конфлікти? У чому полягає небезпека конфліктів між неформальним лідером і керівником групи?
56. Охарактеризуйте основні напрямки дослідження міжгрупових відносин.
57. Який взаємозв'язок існує між макро-, мезо- та макрорівнями міжгрупових відносин у суспільстві?
58. В чому полягає специфіка міжгрупового сприймання?
59. Що таке «соціальна стратифікація»? Чи може існувати суспільство без соціальної стратифікації? Чому?
60. Охарактеризуйте стратегії взаємодії між групами на рівні соціальної стратифікації.
61. Наведіть приклади внутрішньогрупового фаворитизму та міжгрупової дискримінації у відносинах між групами.
62. Охарактеризуйте основні положення теорії соціальної ідентичності.
63. В чому полягає соціальний зміст тенденції інтеграції та диференціації при взаємодії групи з іншими суб'єктами?
64. Поясніть зв'язок між агресивною поведінкою особистості та міжгруповою ворожістю. Проілюструйте прикладом.
65. Охарактеризуйте явище міжгрупової ворожості з точки зору теорії реального конфлікту, відносної депривації, соціальної ідентичності та самокатегоризації.
66. Охарактеризуйте групову мотивацію та її складові.
67. Назвіть види колективних рухів і охарактеризуйте їх особливості.
68. Назвіть і охарактеризуйте найбільш поширені типології великих соціальних груп.
69. Охарактеризуйте особливості поведінки індивіда у натовпі.
70. Поясніть як і за рахунок чого змінюється поведінка людини у натовпі.
71. Поясніть особливості протидії поширення чуток.
72. Назвіть і охарактеризуйте найважливіші умови виникнення паніки.
73. Які соціально-психологічні ознаки класів існують?
74. Здійсніть аналіз елементів структури етнічної групи.
75. Який зміст поняття «етнічні архетипи»?
76. Дайте характеристику структурним компонентам психології націй.
77. Розкрийте зміст поняття «національно-психологічні явища».
78. Які фактори впливають на розвиток національно-психологічних явищ?
79. Дайте характеристику структурним компонентам національного менталітету.
80. Розкрийте складові українського національного характеру

